

Intervence státního zástupce v hlavním líčení v kontextu České republiky

Abstrakt

Státní zástupce hraje podle zahraniční literatury v rámci řízení před soudem klíčovou roli a může výrazným způsobem ovlivnit průběh trestního řízení i jeho výsledek. Přesto je institut intervence (osobní přítomnosti) jiného než dozorového státního zástupce v hlavním líčení v odborné diskusi dlouhodobě opomíjen a nebyl dosud podrobněji teoreticky popsán ani empiricky zkoumán. Nevíme proto, zda státní zastupitelství k jeho aplikaci přistupují principiálně, konzistentně a zda respektují jeho smysl a účel.

Na základě teoretických východisek nejprve analyzuji ukazatele, které ovlivňují postavení veřejného žalobce, a tyto následně aplikuji na prostředí českého trestního procesu: Docházím přitom k závěru, že s ohledem na koncepční postavení a úlohu českého státního zástupce není nepodstatné, který státní zástupce se hlavního líčení účastní. Následně představuji institut intervence a navrhuji teoretický rámec jeho aplikace, který reflektuje jednak smysl a účel institutu intervence, jednak specifika postavení státního zástupce v hlavním líčení.

V empirické části práce komplexním způsobem popisuji aplikační praxi zastávanou na okresních (obvodních) státních zastupitelstvích napříč soustavou státního zastupitelství. Za tímto účelem formuluji čtyři výzkumné otázky, které směřují jednak (i) na úroveň soustavy státního zastupitelství, jednak (ii) k praxi zastávané na vybraném okresním státním zastupitelství.

Z hlediska soustavy státního zastupitelství se ukazuje, že praxe aplikace institutu intervence nedozorového státního zástupce je napříč soustavou nejednotná co do četnosti a mechanismu jeho využití. Vedoucí státní zástupci, kteří o intervenci rozhodují, uvažují velké množství faktorů, které však neaplikují principiálně a transparentně a nastavená praxe tak neodpovídá navrhovanému teoretickému rámci ani původnímu smyslu a účelu institutu.

Optikou praxe vybraného okresního státního zastupitelství pak docházím k závěru, že vedoucí státní zástupce je klíčovým aktérem, který výrazným způsobem ovlivňuje aplikační praxi institutu: Změna přístupu vedoucího státního zástupce může být významným, pokud ne přímo určujícím faktorem vedoucím ke změně zastávané praxe.

Text jako jeden z prvních otevírá diskusi o institutu intervence, komplexním způsobem institut analyzuje z hlediska teorie i praxe, navrhuje řešení problematických aspektů jeho aplikace a upozorňuje na oblasti, které je třeba podrobit bližšímu zkoumání.

Klíčová slova: státní zástupce, intervence v hlavním líčení, organizace veřejné žaloby, zásada vzájemné zastupitelnosti, postavení státního zástupce v hlavním líčení, empirický výzkum